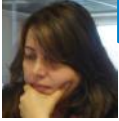

Satranç esas ikinci baharda güzel!

Emektar Şampiyon Mustafa Yüksel

Ezber yaratıcılığın önünde engeldir. Satranç ezbere dayanmamalı.

Fatma Yılmaz

FIDE Hakemi

filyalmazmavikale@gmail.com

Biz sizi çeşitli turnuvalardaki rahat oyunlarınızla, özellikle de 2012 Türkiye Emektarlar şampiyonluğunuzla tanıyoruz. Bize oyunculuğunuz ötesindeki Mustafa Yüksel'den söz eder misiniz? Aileniz, eğitiminiz...

17 Kasım 1952'de Ankara'da doğdum. Babam Antalya Aksekili. Anne tarafım Boşnak. Babam nöro-psikiyatrist, annem hemşireydi. Babamın sülalesi olarak Yağcılar bilinir. Dedem Bağdatlı olarak tanınır. Zamanında Zonguldak'a yerleşmişler ve ticaretle uğraşmışlardır.

Ben üç yaşından sonrasını net hatırlıyorum: Bunlar içerisinde beni çok mutlu edenlerden birisi çocukluğumdan beri Atatürk'e benzetilmemdir. Hatta bundan dolayı da çeşitli zamanlarda film teklifi aldım ama ilgilenmedim.

Yine çocukluk yıllarım... Zonguldak Kapuz plajına bitişik villamız var. Dolayısıyla ben ve kardeşim çok iyi derecede yüzme biliriz. Kendisi yüzme şampiyonudur. Buna rağmen kardeşimin 45 yaşında kalp krizinden ölmesi beni çok düşündürmüştür. Ölüm demişken babamı 1987'de, annemi 2000'de, eşimi ise 2011'de pankreas kanserinden, Limra Otel'de Türkiye Satranç Şampiyonası'na girdiğim sırada kaybettim.

Eğitimime gelince...

Zonguldak TED Koleji mezunuyum. 1969'da Cerrahpaşa Tıp Fakültesine girdim, 1975'te de mezun oldum. Uzmanlık alanım genel cerrahi, onu da 1979'da tamamladım.

İlk görev yerim Taksim Hastanesi'dir. 1983'e kadar orada çalıştım. Bu dönemde o kadar yoğun çalışıyordum ki üzerine bir de 1977 1 Mayıs Taksim

Mustafa Yüksel - 2013

Olayları'ndaki mesai yoğunluğum eklenince beyin kanaması geçirdim. Altı ay komada kaldım. Komadan çıktıktan sonra dünyanın en büyük beyin cerrahı Prof. Dr. Gazi Yaşargil tarafından İsviçre Kanton Schipital Hastanesi'nde ameliyat edildim. Tam şifa ile taburcu olduğumda dünyada bu ameliyatı geçirip de yaşayan 16. kişi idim.

İkinci görev yerim olan Zonguldak SSK Hastanesi'ne 1983 yılında atandım. Zonguldak'a aşık bir insan olarak,

ilk gençlik yıllarımın geçtiği yerlere hizmet etmek için oraya gittim.

1996'da yeniden İstanbul'a döndüm. Önce Şişli Devlet Hastanesi'nde sonra da Şişli Etfal Hastanesi'nde çalıştım. Bunlara 18 ay da Okmeydanı Hastanesi'ndeki görevimi ekleyelim. Yaş 61 oldu ben de emekli oldum.

Bu eğitim ve iş yoğunluğunuz içerisinde satranç, hayatınıza ne zaman girdi ve ne kadar zamanınızı aldı?

Satrançla daha doğrusu satranç taşlarıyla çok küçükken tanıştım. Dört yaşımdayken Zonguldak'tan Ankara'ya gezmeye gitmiştik. Bir satranç takımı gördüm, çok beğendim ve ısrarımla babama aldurdum.

Ailede satranç bilen yoktu daha önce de görmemiştim ama satranç taşlarının görüntüsü ilgimi çekmişti.

Aile çevremizdeki gençlerden biri taşların dizilişini ve hareketlerini öğretti fakat atla filin dizilişini yanlış öğretmiş. Şu anda adını hatırlayamadığım bir diş hekimi atla filin yerini karıştırdığımı söyleyerek doğrusunu gösterdi ve Satrancın Esasları'nı hediye etti. O kitabın sayesinde okuma öğrendim. Çalıştığım tek satranç kitabı odur, onu da baştan sona bitiremedim. Daha sonraki dönemlerde birçok satranç kitabı aldysam da çalışmadım. Böylece Satrancın Esasları ilk ve son satranç kitabım olarak kaldı.

Yine o yıllarda bazı hekimlerin, madden mühendislerinin satranç oynadıklarını keşfettim ve onları yemeğe davet

etmesi için babamı zorlamaya başladım. Onların aracılığıyla da satrancımı ilerlettim.

11 yaşına geldiğimde Zonguldak'ta herkesi yeniyordum. O dönemlerde şimdiki gibi turnuva yoktu. Ben de çevremdekilerle oynuyordum. En büyük rakiplerim ise Ankara Fen Lisesi'nde okuyan, yazın Zonguldak'a gelen öğrencilerdi. Kısacası o yıllarda kimi bulursam onunla oynuyor, oynadıklarımı da yeniyordum. Sonra ne oldu bilmiyorum, 13 yaşından üniversite 2. sınıfa kadar hiç satranç oynamadım. Fakülte ikinci sınıfta, bir gün kantinde otururken, sonradan çok iyi arkadaşım olan Dr. Refik Algan, biriyle satranç oynuyordu. Dayanamayıp hep karışınca "O kadar çok biliyorsan gel, oyna!" dediler, ben de oturup oynadım, orada olan herkesi yendim. Refik beni İSD'ye götürüp Nevzat Süer'le tanıştırdı. Nevzat Süer'le de maç yaptık, ondan maç aldığım oldu.

Daha sonra Marmara Kıraathanesi'ni keşfettim, orada oynayarak satrancımı daha da geliştirdim.

1973-79 arasında İstanbul'da yapılan pek çok turnuvaya katıldım. Bunların çoğunda da derecem 1-3 arasında oldu. 1979 sonrası uzun bir ara verdim.

1978'de evlendim, eşim ressamdı, iki oğlumuz, bir kızımız oldu. Artık onlar da büyüdüler, iş gücü sahibi oldular.

Çocuklarınızın satranç oynamalarını istediniz mi? Onlara satranç öğretmeye çalıştınız mı?

Bu yönde bir çaba harcamadım. Bu yönde bir talep de oluşmadı. Ayrıca hangi konuda olursa olsun bireylerin tek bir konuya takılıp kalmalarını doğru bulmam. Sporun bütün dallarını ikincil bir uğraş, elden geldiğince yapılan bir iş olarak görürüm.

Bir alan seçip onda yükselmek ve başarılı olmak güzel bir duygu değil

mi?

Başarı için çocuk yaşlarda seçilen dallarda onların üzerine fazlaca yük bindiğini düşünüyorum. Çocukların da böyle baskılara maruz kalmalarını doğru bulmuyorum. Bu nedenle bireyler içlerinden geliyorsa satranç oynasınlar ama oynayabildikleri kadar oynasınlar. Satranç zevk, sosyalleşme olursa anlamlı olur salt başarıya odaklanma baskı kaynağıdır. Kısacası çocuklar için satranç oynamak sıkıntı yaratmamalı. Aileler, satranç konusunda çocukları bunaltmamalı. Aile de çocuk da neden en iyisi olmuyor diye dert etmemeli.

Peki, günümüz satrancı, satranççıları ile kendi döneminizdeki satrancı, satranççıları karşılaştırır mısınız?

Eskiden satranç oynamak için insana ihtiyacınız vardı, günümüzde, bilgisayarlar çıktıktan sonra, insana ihtiyaç azaldı hatta kalmadı, bu kötü bir durum. Eskiden satranç oynamak daha özeldi. Öyle ki giyimimize bile dikkat ederdik, yarışmalara düğüne gider gibi giderdik.

Bir de bizim zamanımızda bilgi de bilgiye ulaşmak da çok kıymetliydi, onun için satranç öğrendiğimiz insanlar da çok özeldi.

Ben satrancı yukarıda anlattıklarım doğrultusunda algıladım, zaman zaman oynadım zaman zaman uzun aralar verdim. Örneğin 1980'lere doğru verdiğim ara yirmi yıldan uzun sürdü. Ancak çocuklar büyüyüp, iş yüküm azaldıktan (2000'den) sonra yeniden oynamaya başladım. Bu süreçte de turnuva haricinde oynamıyorum, internete hiç oynamıyorum ama satranç bulmacaları çözmeyi seviyorum. Satranca başlarken satranç taşları beni çekmişti, hala öyledir.

Hiçbir zaman yaşamınızın merkezine oturtmamışsınız hatta zaman zaman uzun aralar da vermişsiniz ama hiçbir zaman da tamamen silmemişsiniz, silememişsiniz! Peki, bazen yoğunlaştığınız, bazen uzak durduğunuz satranç size ne kazandırdı?

Satranç bana bir şey kazandırsın diye bakmadım. Sorunuz arkadaşlıklar anlamındaysa evet! Zaten onun dışında da bir beklentim olmadı. Öncelikli olan mesleğimdi, onda da iyiydim. 38.000 ameliyat yaptım. Bu nedenle de satrançtaki başarılarımı dünyanın en büyük başarısıymış gibi görmedim. Kazanmayı nasıl sıradan olarak gördüysem ve buna bağlı olarak havalara girmediysem, yenilgilerimi de dünya-

nın sonu gibi algılamadım, başarısızlık nedenlerimi de hiçbir zaman başkalarında aramadım.

Peki, sizin standartlarınıza göre dünyanın önde gelen satranççıları kimler?

Dünya satrancından Morphy, Capablanca, Fischer, Lasker yaratıcı insanlar. Fischer hariç diğerlerinin çok fazla satranç çalıştıklarına da inanmıyorum. Zaten isteseler de çalışmazlardı çünkü hepsinin mesleği vardı, satrancın dışında da bir hayatları vardı.

Türkiye satrancından kimleri beğeniyorsunuz?

Ben düzenli olarak satranç oynamadığım için çok fazla satranççı tanımıyorum. Özellikle günümüzün satranççıları hiç tanımıyorum. Geçmişte Nevzat Süer, Prof. Dr. Akdoğan Erözbeğ iyi oyuncular. Üstelik yoğun işlerinin güçlerinin arasında iyi oynuyorlardı. Örneğin Erözbeğ genel cerrah ve plastik cerrah. Hatta Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Plastik Cerrahi kürsü başkanıydı. Bunların yanı sıra, iyi matematikçiydi, iyi de briç oynardı. Bütün bu yoğunluğuna rağmen kendisi benim tanıdığım en iyi oyun sonu oyuncusudur ve milli takımda da oynamıştır.

2013 Türkiye Emektarlar Şampiyonası

Yine kendi dönemimden, Orhan Pamuk'un yeğeni, Diş Hekimi Murat Pamuk da benim açımdan, iyi bir oyuncu, iyi bir insan, iyi bir arkadaştır.

Yeni dönem oyuncularımızı tanımıyorum. Ama bildiğim kadarıyla bana göre olmayan bir şey yapıyorlar: Çok satranç çalışıyorlar. Ana sanırım çok çalışmak da yetmiyor, satrancın zirvesinde olmak isteyenler için muhteşem bir hafıza da gerekli.

Satrancın zirvesinde olmak gibi bir hedefiniz olmamış ama gördü-

ğümüz kadarıyla oynamaktan keyif alıyorsunuz. Peki, bu maçlarınız içerisinde beğendikleriniz?

Can Yurtseven hayatı anlamış bir insandır. Tek sözcükle pırlanta diye tanımlayabilirim. Kendisini çok sevdiğim gibi 1980 öncesinde onunla oynadığım bir oyunu da beğenmişim. Bu oyun o dönem Cumhuriyet gazetesinde çıkmıştı ama ne yazık ki benim arşivimde yok.

Can Yurtseven'in de bir görüşmemizde sizden "eski bir dost olarak" olarak söz ettiğini hatırlıyorum. Yıllar geçse de insanların birbirilerini aynı sevgiyle, aynı saygıyla anmaları ne güzel!

Son olarak hobilerinizden söz eder misiniz?

İyi ressamım, çok iyi silah kullanırım, avcılığım da var. Yüzmeyi ve dalmayı da çok severim. Doğayla bütünleşmek benim birincil isteğimdir.

Size hobileriniz eşliğinde mutlu bir yaşam dilerken, bu güzel söyleşi için okuyucularımız adına çok teşekkür ederiz.

2012 Avrupa Emektarlar Şampiyonası
Yüksel-Şarif